

**PERSPECTIVA DEL DERECHO INTERNACIONAL DEL MEDIO AMBIENTE
(pp. 2-9)**

—

**PERSPECTIVA DEL DRET INTERNACIONAL DEL MEDI AMBIENT (pp. 10-
17)**

SUSANA BORRÀS PENTINAT

*Profesora colaboradora de Derecho Internacional Público / Professora col·laboradora
de Dret Internacional Públic*

Universitat Rovira i Virgili

Sumario: 1. La Décima Conferencia de las Partes de la Convención de Basilea de 1989 sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación. 2. La décima reunión de la Conferencia de las Partes en la Convención de las Naciones Unidas de Lucha contra la Desertificación. 3. La Plataforma Intergubernamental Científico-Normativa sobre Biodiversidad y Servicios Ecosistémicos (IPBES). 4. Resolución de la Asamblea General núm. 65/307, “Mejora de la eficacia y la coordinación de los recursos militares y de la defensa civil en la respuesta a los desastres naturales”. 5. La última ronda de negociaciones sobre el cambio climático: “hoja de ruta” para la Cumbre de Durban.

La crónica jurídica internacional de este número 4 de la *Revista Catalana de Dret Ambiental* ofrece un análisis de los documentos más significativos que se han adoptado en los últimos seis meses. Entre los temas más destacados están las decisiones adoptadas en el ámbito de la Décima Conferencia de las Partes de la Convención de Basilea de 1989 sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación; las decisiones adoptadas en la décima reunión de la Conferencia de las Partes en la Convención de las Naciones Unidas de Lucha contra la Desertificación; el establecimiento de la Plataforma Intergubernamental Científico-Normativa sobre Biodiversidad y Servicios Ecosistémicos (IPBES); la Resolución de la Asamblea General núm. 65/307, “Mejora de la eficacia y la coordinación de los recursos militares y de la defensa civil en la respuesta a los desastres naturales”, y la última ronda de negociaciones sobre el cambio climático, “hoja de ruta” para la Cumbre de Durban.

1. La Décima Conferencia de las Partes de la Convención de Basilea de 1989 sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación

La Convención de Basilea de 1989 sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación tiene dos pilares. En primer lugar, regula los movimientos transfronterizos de los desechos peligrosos y otros. En segundo lugar, la Convención obliga a sus partes a garantizar que esos desechos sean manejados y eliminados de manera ambientalmente racional (GAR). Con este fin, las partes están obligadas a prevenir o reducir la generación de residuos en su origen, para tratar y eliminar los desechos lo más cerca posible de su lugar de generación y reducir al mínimo las cantidades que se mueven a través de las fronteras. Se aplican fuertes controles a partir de la generación de un desecho peligroso hasta su almacenamiento, transporte, tratamiento, reutilización, reciclado, recuperación y disposición final.

La Décima Conferencia de las Partes de la Convención de Basilea de 1989 sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación (COP-10)¹ se celebró del 17 al 21 de octubre en Cartagena de Indias (Colombia)². Delegados de 117 países acordaron intensificar los trabajos conjuntos para prevenir, minimizar y recuperar los residuos tóxicos. Entre las cuestiones clave que fueron consideradas durante la reunión se incluyen: un nuevo marco estratégico; los resultados de la iniciativa liderada por países (CLI) de Indonesia y Suiza para mejorar la efectividad de la Convención de Basilea; directrices técnicas; desmantelamiento ambientalmente racional de barcos; creación de capacidades, y el Programa de Alianzas de la Convención de Basilea.

En esta COP-10 se adoptó la Declaración de Cartagena, por la que los países se comprometen a fomentar estrategias para prevenir y minimizar la generación de desechos peligrosos y evitar, en última instancia, su eliminación, además de prevenir y minimizar su generación, que afecta a la salud humana y al medio ambiente³. Los países miembros de la Convención de Basilea acordaron también dar vida a la enmienda promovida por Suiza e Indonesia y acordada en la COP 3 de la Convención hace 15 años. De esta forma, se va a prohibir legalmente que los países desarrollados envíen desechos peligrosos a los países en vías de desarrollo. El acuerdo, sin duda, imprime un dinamismo importante a la implementación de la Convención de Basilea en los 178 países parte. Finalmente, en esta reunión se fijaron también guías técnicas que permitirán la gestión de los residuos tóxicos y la basura electrónica, como baterías y partes físicas de ordenadores en desuso.

¹ BOE núm. 227, de 22 de septiembre de 1994. Actualmente la Convención cuenta con 174 partes. Véase en: <http://www.basel.int/ratif/convention.htm>.

² Los documentos resultantes de la COP 10 pueden consultarse en el sitio oficial de la Convención de Basilea: <http://www.basel.int/COP10/Documents/tabid/2311/Default.aspx?languageId=6> (consultada el 4-11-11).

³ Disponible en: <http://www.basel.int/COP10/CartagenaDeclaration/tabid/2433/Default.aspx> (consultada el 4-11-11).

2. La décima reunión de la Conferencia de las Partes en la Convención de las Naciones Unidas de Lucha contra la Desertificación

La décima reunión de la Conferencia de las Partes en la Convención de las Naciones Unidas de Lucha contra la Desertificación (CNULD COP 10)⁴ se celebró del 10 al 21 de octubre de 2011 en Changwon, República de Corea⁵. La desertificación es un fenómeno realmente mundial que afecta a un 40% aproximadamente de la masa terrestre de nuestro planeta, incluidas ciertas partes de Europa.

Un 70% de todas las tierras secas están afectadas por la desertificación, con una superficie de 36 millones de km²; los países menos avanzados son los más afectados por ese fenómeno. Más de 1.000 millones de personas en 100 países están afectados directamente por la desertificación, o corren peligro de estarlo. La CNULD es la pieza central en los esfuerzos comunitarios internacionales para luchar contra la desertificación y la degradación de la tierra en secanos. La CNULD fue adoptada el 17 junio de 1994 y entró en vigor el 26 de diciembre de 1996. Actualmente tiene 194 partes. La Convención reconoce los aspectos físicos, biológicos y socioeconómicos de la desertificación, la importancia de redirigir la transferencia tecnológica de manera tal que apunte a la demanda, y la participación de las comunidades locales en la lucha contra la desertificación y la degradación de la tierra. El objetivo central de la CNULD es el desarrollo de programas de acciones nacionales, subregionales y regionales por parte de los Gobiernos nacionales, en cooperación con organismos de las Naciones Unidas, donantes, comunidades locales y ONG.

Esta reunión se centró en contribuir al logro del desarrollo sostenible en las zonas afectadas, prevenir la desertificación y lograr la mitigación de los daños de la sequía a través del apoyo internacional en materia financiera y técnica a los países que sufren problemas graves de desertificación y sequía. A estos efectos, los delegados examinaron los temas relacionados con, entre otras cosas: el marco y plan estratégico decenal para mejorar la aplicación de la Convención (2008-2018); el programa y el presupuesto; la

⁴ La Convención de las Naciones Unidas de Lucha contra la Desertificación en los países afectados por sequía grave o desertificación, en particular en África (CNULD en adelante), es el resultado de la Conferencia de las Naciones Unidas sobre el Medio Ambiente y el Desarrollo, la denominada Cumbre de la Tierra de Río de 1992. Se firmó en París el 17 de junio de 1994 y entró en vigor el 26 de diciembre de 1996. La CNULD fue ratificada por España en enero de 1996 (BOE núm. 36, de 11 de febrero de 1997).

⁵ Conferencia de las Partes, décimo período de sesiones, Changwon (República de Corea), del 10 al 21 de octubre de 2011. Tema 2 del programa provisional: aprobación del programa y organización de los trabajos, 13 de julio de 2011, ICCD/COP(10)/1. Disponible en: <http://www.unccd.int/cop/officialdocs/cop10/pdf/1spa.pdf> (última visita 19/10/2011).

evaluación de los informes existentes y potenciales, la rendición de cuentas y los arreglos institucionales para el mecanismo mundial; y mecanismos para facilitar la coordinación regional de la implementación de la Convención.

Durante la Conferencia, el Gobierno de la República de Corea presentó la llamada Iniciativa de Changwon, que supone el reforzamiento y la adaptación de algunos de los principios establecidos en la estrategia aprobada en 2007 en Madrid. La Iniciativa fue bien recibida por los participantes, que alcanzaron poco después un acuerdo sobre su redacción final. En la COP 10 también se analizaron diversos aspectos del desarrollo de la Convención, como su presupuesto para el bienio 2012-2013, la reorganización institucional o el establecimiento de un sistema de almacenamiento, gestión y difusión del conocimiento para la lucha contra la desertificación.

Además de la COP, se celebraron la décima reunión del Comité de Ciencia y Tecnología (CST 10), que se reunió del 11 al 13 de octubre, y la décima reunión del Comité de Examen de la Aplicación de la Convención (CRIC 10), del 11 al 20 de octubre. Además, se celebraron dos diálogos abiertos con la sociedad civil entre los días 14 y 19 de octubre, cada uno de medio día de duración. También tuvo lugar un segmento especial, del 17 al 18 de octubre, que constó de tres debates de mesa redonda entre los ministros y otros funcionarios. Y del 13 al 14 de octubre se llevó a cabo una sesión de diálogo interactivo con los miembros del Parlamento en forma de mesas redondas, cuyos resultados se comunicaron a la COP 10 para su consideración.

3. La Plataforma Intergubernamental Científico-Normativa sobre Biodiversidad y Servicios Ecosistémicos (IPBES)

Las Naciones Unidas han impulsado un nuevo organismo protector de la vida salvaje y los ecosistemas que pretende promover la economía de una forma ética, a saber, la Plataforma Intergubernamental Científico-Normativa sobre Biodiversidad y Servicios Ecosistémicos (IPBES, por sus siglas en inglés). La Asamblea General de Naciones Unidas acordó, en septiembre de 2010, apoyar la creación de un organismo científico-normativo internacional para la evaluación científica, la generación de informes globales y la formulación de propuestas de políticas nacionales e internacionales en relación con la biodiversidad y los servicios de los ecosistemas⁶. Entre septiembre de

⁶ La Asamblea General solicitó al PNUMA que, “sin perjuicio de los arreglos institucionales definitivos

2008 y junio de 2010, el PNUMA convocó tres reuniones especiales de composición abierta a nivel intergubernamental y de múltiples interesados directos para estudiar la creación de una plataforma intergubernamental científico-normativa sobre diversidad biológica y servicios de los ecosistemas. En la tercera reunión, celebrada en junio de 2010 en Busan (República de Corea), los representantes de los Gobiernos aprobaron el “Documento final de Busan” y recomendaron que se estableciera “una Plataforma intergubernamental científico-normativa sobre diversidad biológica y servicios de los ecosistemas a fin de fortalecer la interfaz científico-normativa sobre diversidad biológica y servicios de los ecosistemas para la conservación y utilización sostenible de la diversidad biológica, el bienestar de los seres humanos a largo plazo y el desarrollo sostenible”⁷. En el “Documento final de Busan” se recomienda que la IPBES se cree del mismo modo que su prototipo, el Panel Intergubernamental sobre Cambio Climático (IPCC), es decir, en calidad de organismo intergubernamental independiente gestionado por una organización, un organismo, un fondo o un programa existente de las Naciones Unidas, o por más de uno. La participación en el plenario, que debería ser el órgano de la Plataforma facultado para adoptar decisiones, tiene que estar abierta a todos los Estados miembros de las Naciones Unidas y de las organizaciones económicas regionales. Las organizaciones intergubernamentales y otros interesados pertinentes deberían poder participar en calidad de observadores, de conformidad con el reglamento que deberá aprobar la IPBES.

La sesión inicial del IPBES tuvo lugar del 3 al 7 de octubre de 2011 en Nairobi, Kenia. Esta supuso la primera sesión plenaria del nuevo organismo, y su objeto fue definir los aspectos operativos básicos y de organización. En esta primera sesión debían aprobarse las funciones y los principios operativos, la naturaleza jurídica y la ubicación física del organismo, entre otros aspectos. No obstante, los únicos puntos acordados fueron las funciones básicas de la Plataforma, de su Secretaría y del cuerpo subsidiario; las características que debe tener el país que finalmente acoja la sede física, y la creación de

que se establezcan para la Plataforma intergubernamental científico-normativa sobre diversidad biológica y servicios de los ecosistemas y en consulta con la totalidad de las organizaciones y los órganos competentes, convoque a una reunión plenaria en que puedan participar plena y eficazmente todos los Estados Miembros, en particular los representantes de países en desarrollo, con objeto de determinar las modalidades y los arreglos institucionales necesarios para que la plataforma entre en pleno funcionamiento a la brevedad posible”. Res. A/RES/65/162, de 15 de marzo de 2010. Disponible en: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/522/29/PDF/N1052229.pdf?OpenElement> (última visita, 19 de octubre 2011).

⁷ Consúltese el documento: <http://ipbes.net/previous-ipbes-meetings/3rd-meeting-on-ipbes.html>.

un fondo voluntario y abierto a aportaciones de agentes interesados. Asimismo, se concretó, por insistencia de Bolivia, la no condicionalidad de los fondos de naturaleza no pública, teniéndose que aprobar en el plenario la finalidad de estas aportaciones.

Este nuevo organismo se inspira en el modelo del Panel Intergubernamental sobre Cambio Climático (IPCC, por sus siglas en inglés), creado en 1988, pero está relacionado con la otra gran crisis ecológica: la de la pérdida de la biodiversidad.

4. Resolución de la Asamblea General núm. 65/307, “Mejora de la eficacia y la coordinación de los recursos militares y de la defensa civil en la respuesta a los desastres naturales”

En la Resolución 65/307, 107.ª sesión plenaria, de 1 de julio de 2011⁸, la Asamblea General, además de reafirmar los principios de neutralidad, humanidad, imparcialidad e independencia en la prestación de asistencia humanitaria, valoró positivamente la Iniciativa HOPEFOR de Qatar, que tiene por objetivo mejorar la coordinación entre civiles y militares en las actividades humanitarias y asegurar que los recursos militares y de la defensa civil en apoyo de las operaciones de socorro en casos de desastre natural se utilicen de manera apropiada, eficaz y coordinada. Y, finalmente, consideró la decisión de Qatar, la República Dominicana y Turquía de convocar conjuntamente una conferencia internacional, que se celebraría en Doha en 2011, para examinar la Iniciativa HOPEFOR y estudiar las opciones presentadas en el documento conexo 1 y las medidas para ponerlas en práctica, según proceda, en estrecha colaboración con los Estados miembros, las organizaciones regionales e internacionales y la Coordinadora del Socorro de Emergencia.

5. La última ronda de negociaciones sobre el cambio climático: “hoja de ruta” para la Cumbre de Durban

La última ronda de conversaciones sobre el cambio climático finalizó con la elaboración de una “hoja de ruta” con vistas a la Conferencia de la ONU que se celebrará del 28 de noviembre al 9 de diciembre de 2011 en Durban (Sudáfrica). Del 1 al 7 de octubre se reunieron en Panamá representantes de los 194 Estados partes en la Convención de

⁸ Disponible en: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/401/45/PDF/N1140145.pdf?OpenElement> (consulta 15 octubre 2011).

Naciones Unidas sobre el Cambio Climático, con el objetivo de terminar los preparativos para negociar, en Durban, un tratado a nivel mundial que limite la emisión de gases tóxicos, incluso por parte de las potencias más contaminantes, como China, India y los Estados Unidos⁹. En el Centro de Convenciones Atlapa se celebraron las reuniones del Grupo de Trabajo Especial sobre la cooperación a largo plazo en el marco de la Convención y del Grupo de Trabajo Especial sobre los nuevos compromisos de las partes del anexo I con arreglo al Protocolo de Kioto. Los temas centrales fueron los que quedaron pendientes en la Cumbre de Cancún, relacionados con un fondo de 130.000 millones de dólares para la mitigación de los efectos negativos del cambio climático, su vinculación con la Conferencia de las Partes y los mecanismos de verificación, entre otros.

El Grupo de Trabajo Especial sobre futuros compromisos de las partes del anexo I con arreglo al Protocolo de Kioto y el Grupo de Trabajo Especial sobre la cooperación a largo plazo de la Convención de Naciones Unidas sobre el Cambio Climático buscan avanzar hacia un acuerdo para la reducción de emisiones contaminantes con vistas a un segundo período de compromiso de reducción de emisiones de carbono de los países desarrollados partes del Protocolo de Kioto, cuyo primer período finaliza en 2012. En efecto, el Protocolo de Kioto de 1997 expira el próximo año. Los Estados Unidos no son un país firmante de dicho tratado y tanto Rusia como Canadá y Japón se han opuesto manifiestamente a suscribir otro pacto que les obligue a reducir sus emisiones. La UE es la única entre los mayores emisores de gases contaminantes que ha expresado explícitamente su deseo de mantener el compromiso contenido en el Protocolo de Kioto.

Sin embargo, los participantes en la reunión de Panamá se mostraron pesimistas a la hora de precisar si existen posibilidades de que haya un pacto similar al Protocolo de Kioto. Los negociadores subrayaron que la oposición de los Estados Unidos, junto con la de países emergentes como Rusia, Brasil y Sudáfrica, complica el inicio de una nueva etapa post-Kioto que suponga un avance con respecto a la emisión de gases tóxicos a la atmósfera. Tras siete días de encuentros, la Cumbre concluyó con la redacción de una “hoja de ruta” para las potencias mundiales con vistas a la reunión de Durban. Antes de

⁹ Los documentos de esta conferencia pueden consultarse en: Grupo de Trabajo Especial sobre Futuros Compromisos de las Partes Anexo I al Protocolo de Kioto - Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol (AWG-KP), Sixteenth session (third part), 1-7 de octubre de 2011, Ciudad de Panamá, Panamá (AWG-KP - AWG-KP 16-3): http://unfccc.int/meetings/panama_oct_2011/session/6394.php.

la Cumbre de Durban se celebrará una reunión del G-20 donde se sondearán las posiciones de cada uno de los países con respecto al calentamiento global y las acciones que emprender al respecto, cuyos más acérrimos impulsores son Australia y Noruega.

Otro objetivo de esta reunión fue avanzar sobre acuerdos de cooperación a largo plazo que permitan estabilizar la temperatura global del planeta. Al respecto se discutieron asuntos como la metodología para la revisión del límite global de la temperatura y los avances hacia esos límites que se llevarán a cabo entre 2013 y 2015.

Esta última conferencia antes de la Cumbre de Durban representó una aportación más para facilitar el proceso de negociación multilateral con el fin de alcanzar compromisos globales en torno a la problemática del cambio climático que afecta a nuestro planeta.

Sumari: 1. La Desena Conferència de Parts de la Convenció de Basilea de 1989: el control dels moviments transfronterers dels residus perillosos i la seva eliminació. 2. La Desena Reunió de la Conferència de les Parts en la Convenció de les Nacions Unides de Lluita contra la Desertificació. 3. La Plataforma Intergovernamental Científiconormativa sobre Biodiversitat i Serveis Ecosistèmics (IPBES). 4. Resolució de l'Assemblea General n. 65/307. Millora de l'eficàcia i la coordinació dels recursos militars i de la defensa civil en la resposta als desastres naturals. 5. L'última ronda de negociacions sobre el canvi climàtic: "full de ruta" per a la Cimera de Durban.

La crònica jurídica internacional d'aquest número 4 de la REVISTA CATALANA DE DRET AMBIENTAL analitza els documents més significatius que s'han adoptat en els últims sis mesos. Entre els documents més destacats hi ha les decisions adoptades en l'àmbit de la Desena Conferència de Parts de la Convenció de Basilea de 1989: el control dels moviments transfronterers dels residus perillosos i la seva eliminació; les decisions adoptades en la Desena Reunió de la Conferència de les Parts en la Convenció de les Nacions Unides de Lluita contra la Desertificació; l'establiment de la Plataforma Intergovernamental Científiconormativa sobre Biodiversitat i Serveis Ecosistèmics (IPBES); la Resolució de l'Assemblea General n. 65/307 sobre "Millora de l'eficàcia i la coordinació dels recursos militars i de la defensa civil en la resposta als desastres naturals"; i l'última ronda de negociacions sobre el canvi climàtic, "full de ruta" per a la Cimera de Durban.

1. La Desena Conferència de Parts de la Convenció de Basilea de 1989: el control dels moviments transfronterers dels residus perillosos i la seva eliminació

El Conveni de Basilea de 1989 sobre el control dels moviments transfronterers dels residus perillosos i la seva eliminació té dos pilars. En primer lloc, regula els moviments transfronterers de residus perillosos i altres. En segon lloc, el Conveni obliga les Parts a garantir que aquests residus es controlin i s'eliminin de manera ambientalment racional (GAR). Amb aquest fi, les Parts estan obligades a prevenir o reduir la generació de residus en origen, per tractar i eliminar les deixalles al més prop possible del lloc de generació i reduir al mínim les quantitats que es mouen a través de les fronteres. S'apliquen controls forts des del moment de la generació d'un residu perillós fins al seu emmagatzemament, transport, tractament, reutilització, reciclatge, recuperació i disposició final.

La Desena Conferència de Parts de la Convenció de Basilea de 1989: el control dels

moviments transfronterers dels residus perillosos i la seva eliminació (COP-10)¹⁰ va tenir lloc del 17 al 21 d'octubre a Cartagena de Indias (Colòmbia)¹¹. Delegats de 117 països van acordar intensificar els treballs conjunts per prevenir, minimitzar i recuperar els residus tòxics. Entre les qüestions clau que es van considerar durant la reunió s'inclouen: un nou marc estratègic; els resultats de la iniciativa liderada per països (CLI) d'Indonèsia i Suïssa per millorar l'efectivitat de la Convenció de Basilea; directrius tècniques; desmantellament ambientalment racional de vaixells; creació de capacitats, i el Programa d'Aliances de la Convenció de Basilea.

En aquesta COP-10 es va adoptar la Declaració de Cartagena, mitjançant la qual els països es comprometen a fomentar estratègies per prevenir i minimitzar la generació de residus perillosos i evitar, en última instància, que s'eliminin, a més de prevenir i minimitzar-ne la generació, que afecta la salut humana i el medi ambient¹². Els països membres del Conveni de Basilea van acordar també donar-li vida a l'esmena promoguda del Conveni de Basilea també van acordar donar vida a l'esmena promoguda per Suïssa i Indonèsia acordada en la COP 3 d'aquest Conveni fa quinze anys. D'aquesta manera, es va prohibir legalment que els països desenvolupats enviessin residus perillosos als països en vies de desenvolupament. L'acord, sens dubte, imprimeix un dinamisme important a la implementació del Conveni de Basilea en els 178 països part. Finalment, en aquesta reunió també s'han fixat guies tècniques que han de permetre la gestió de residus tòxics i les deixalles electròniques, com ara bateries i parts físiques d'ordinadors en desús.

2. La Desena Reunió de la Conferència de les Parts en la Convenció de les Nacions Unides de Lluita contra la Desertificació

La Desena Reunió de la Conferència de les Parts en la Convenció de les Nacions Unides de Lluita contra la Desertificació (CNULD COP 10)¹³ s'ha dut a terme del 10 al 21

¹⁰ BOE núm. 227, de 22 de setembre de 1994. Actualment, la Convenció té 174 Parts. Vegeu :< <http://www.basel.int/ratif/convention.htm>>.

¹¹ Els documents resultants de la COP 10 poden consultar-se en el web oficial del Conveni de Basilea: <<http://www.basel.int/COP10/Documents/tabid/2311/Default.aspx?languageId>> (consultada el 4-11-11).

¹² Disponible a: <<http://www.basel.int/COP10/CarthageDeclaration/tabid/2433/Default.aspx>> (consultada el 4-11-11).

¹³ La "Convenció de les Nacions Unides de Lluita contra la Desertificació en els països afectats per sequera greu o desertificació, en particular en Àfrica" (CNULD d'ara endavant) és resultat de la Conferència de les Nacions Unides sobre Medi Ambient i Desenvolupament, l'anomenada Cimera de la

d'octubre de 2011, a Changwon, República de Corea¹⁴. La desertificació és un fenomen realment mundial que afecta un 40% aproximadament de la massa terrestre del nostre planeta, incloses determinades parts d'Europa.

El 70% de totes les terres seques estan afectades per la desertificació, amb una superfície de 36 milions de km²; els països menys avançats són els més afectats per aquest fenomen. Més de 1.000 milions de persones en 100 països estan afectades directament per la desertificació, o corren perill d'estar-hi. La CNUCLD és la peça central en els esforços comunitaris internacionals per lluitar contra la desertificació i la degradació de la terra en secans. La CNUCLD es va adoptar el 17 juny de 1994, i va entrar en vigor el 26 de desembre de 1996. Actualment té 194 parts. Aquesta Convenció reconeix els aspectes físics, biològics i socioeconòmics de la desertificació, la importància de redireccionar la transferència tecnològica de tal manera que apunti la demanda, i la participació de les comunitats locals en la lluita contra la desertificació i la degradació de la terra. L'objectiu central de la CNUCLD és el desplegament de programes d'accions nacionals, subregionals i regionals, per part dels governs nacionals, en cooperació amb organismes de les Nacions Unides, donants, comunitats locals i ONG.

Aquesta reunió s'ha centrat a contribuir a l'èxit del desenvolupament sostenible en les zones afectades, prevenir la desertificació i aconseguir mitigar els danys de la sequera mitjançant el suport internacional des del costat financer i tècnic als països que pateixen problemes greus de desertificació i sequera. A aquests efectes, entre altres coses, els delegats han examinat els temes relacionats amb: el marc i pla estratègic decennal per millorar l'aplicació de la Convenció (2008-2018); el programa i el pressupost; l'avaluació dels informes existents i potencials, la rendició de comptes i els arranjaments institucionals per al Mecanisme Mundial, i els mecanismes per facilitar la coordinació regional de la implementació de la Convenció.

Durant la Conferència, el Govern de la República de Corea ha presentat l'anomenada iniciativa de Changwon, que suposa el reforçament i l'adaptació d'alguns dels principis

Terra de Rio de 1992. Es va signar a París el 17 de juny de 1994 i va entrar en vigor el 26 de desembre de 1996. La CNUCLD va ser ratificada per Espanya al gener de 1996 (BOE n. 36, d'11 de febrer de 1997).

¹⁴ Conferència de les Parts, desè període de sessions, Changwon (República de Corea), del 10 al 21 d'octubre de 2011. Tema 2 del programa provisional: Aprovació del programa i organització dels treballs, 13 de juliol de 2011, ICCD/COP(10)/1. Disponible a: <<http://www.unccd.int/cop/officialdocs/cop10/pdf/1spa.pdf>> (última visita 19/10/2011).

establerts en l'estratègia aprovada el 2007 a Madrid. La iniciativa ha estat benvinguda pels participants que d'aquí a poc temps arribaran a un acord sobre la redacció final. En la COP 10 també es van analitzar diversos aspectes de la Convenció, com el pressupost per al bienni 2012-2013, la reorganització institucional i l'establiment d'un sistema d'emmagatzemament, gestió i difusió del coneixement per a la lluita contra la desertificació.

A més de la COP, han tingut lloc la desena reunió del Comitè de Ciència i Tecnologia (CST 10), de l'11 al 13 d'octubre, i la desena reunió del Comitè d'Examen d'Aplicació de la Convenció (CRIC 10), de l'11 i el 20 d'octubre. A més a més, es van dur a terme dos diàlegs oberts amb la societat civil del 14 al 19 d'octubre, de mig dia de durada cada un. Un segment especial, que consta de tres debats de taula rodona entre els ministres i altres funcionaris, del 17 al 18 d'octubre. I el 13 i 14 d'octubre es va dur a terme una sessió de diàleg interactiu amb els membres del Parlament en forma de taules rodones i els resultats d'aquestes taules rodones es van comunicar a la COP 10 perquè es possessin en consideració.

3. La Plataforma Intergovernamental Cientificonormativa sobre Biodiversitat i Serveis Ecosistèmics (IPBES)

Les Nacions Unides han impulsat un nou organisme protector de la vida salvatge i els ecosistemes que pretén promoure l'economia d'una manera ètica, és a saber, la Plataforma Intergovernamental Cientificonormativa sobre Biodiversitat i Serveis Ecosistèmics (IPBES, per la sigla en anglès). L'Assemblea General de Nacions Unides va acordar, al setembre de 2010, donar suport a la creació d'un organisme científiconormatiu internacional per a l'avaluació científica, la generació d'informes globals i la formulació de propostes de polítiques nacionals i internacionals en relació amb la biodiversitat i els serveis dels ecosistemes¹⁵. Entre setembre de 2008 i juny de 2010, el PNUMA va convocar tres reunions especials de composició oberta en l'àmbit

¹⁵ L'Assemblea General va sol·licitar al PNUMA que, "sense perjudici dels arranjaments institucionals definitius que s'estableixin per a la Plataforma intergovernamental científiconormativa sobre diversitat biològica i serveis dels ecosistemes i en consulta amb la totalitat de les organitzacions i els òrgans competents, convoqui a una reunió plenària en què puguin participar plenament i eficaçment tots els estats membres, en particular els representants de països en desenvolupament, a fi de determinar les modalitats i els arreglaments institucionals necessaris perquè la plataforma entri en ple funcionament d'aquí a poc temps;". Res. A/RES/65/162, de 15 de març de 2010. Disponible a: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/522/29/PDF/N1052229.pdf?OpenElement>> (última visita 19/10/2011).

intergovernamental i de múltiples parts interessades directes relatives a una plataforma intergovernamental científiconormativa sobre diversitat biològica i serveis dels ecosistemes. En la tercera reunió, al juny de 2010 a Busan (República de Corea), els representants dels governs van aprovar el *Document final de Busan* i van recomanar que s'establís “una Plataforma intergovernamental científiconormativa sobre diversitat biològica i serveis dels ecosistemes a fi d'enfortir la interfície científiconormativa sobre diversitat biològica i serveis dels ecosistemes per a la conservació i utilització sostenible de la diversitat biològica, el benestar dels éssers humans a llarg termini i el desenvolupament sostenible”¹⁶. En el *Document final de Busan* es recomana que l'IPBES es creï de la mateixa manera que el seu prototip, el Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC), és a dir, en qualitat d'organisme intergovernamental independent gestionat per una organització, un organisme, un fons o un programa existent de les Nacions Unides, o més d'un. En el plenari, que hauria de ser l'òrgan de la plataforma facultat per adoptar decisions, la participació ha d'estar oberta a tots els estats membres de les Nacions Unides i de les organitzacions econòmiques regionals. Les organitzacions intergovernamentals i altres parts interessades pertinents haurien de participar en qualitat d'observadors, de conformitat amb el reglament que ha d'aprovar l'IPBES.

La sessió inicial de l'IPBES ha tingut lloc del 3 al 7 d'octubre de 2011 a Nairobi, Kenya. Representa la primera sessió plenària del nou organisme, a fi de definir els aspectes operatius bàsics i d'organització. En aquesta primera sessió havien d'aprovar-se les funcions i principis operatius, la naturalesa jurídica i la ubicació física de l'organisme, entre altres aspectes. No obstant això, els únics punts acordats van ser les funcions bàsiques de la plataforma, de la secretaria, del cos subsidiari, les característiques que ha de tenir el país que finalment n'aculli la seu física, i la creació d'un fons voluntari i obert a aportacions d'agents interessats. Així mateix, es va concretar, gràcies a la insistència de Bolívia, la no-condicionalitat dels fons de naturalesa no pública, havent d'aprovar en el plenari la finalitat d'aquestes aportacions.

Aquest nou organisme està inspirat en el model del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC, per la sigla en anglès), creat el 1988, però tindrà relació amb l'altra gran crisi ecològica: la de la pèrdua de biodiversitat.

¹⁶ Consulteu el document: <<http://ipbes.net/previous-ipbes-meetings/3rd-meeting-on-ipbes.html>>.

4. Resolució de l'Assemblea General n. 65/307. Millora de l'eficàcia i la coordinació dels recursos militars i de la defensa civil en la resposta als desastres naturals

En la Resolució 65/307, 107a sessió plenària, d'1 de juliol de 2011¹⁷, l'Assemblea General, a més de reafirmar els principis de neutralitat, humanitat, imparcialitat i independència en la prestació d'assistència humanitària, valora positivament la iniciativa HOPEFOR de Qatar, que té com a objectiu millorar la coordinació entre civils i militars en les activitats humanitàries i assegurar que els recursos militars i de la defensa civil en suport de les operacions de socors en casos de desastre natural s'utilitzin de manera apropiada, eficaç i coordinada. I, finalment, considera la decisió de Qatar, la República Dominicana i Turquia de convocar conjuntament una conferència internacional, que tindrà lloc a Doha el 2011, per examinar el concepte de la iniciativa HOPEFOR i estudiar les opcions presentades en el document connex i les mesures per posar-les en pràctica, segons sigui procedent, en estreta col·laboració amb els estats membres, les organitzacions regionals i internacionals i la Coordinadora del Socors d'Emergència.

5. L'última ronda de negociacions sobre el canvi climàtic: “full de ruta” per a la Cimera de Durban

L'última ronda de converses sobre el canvi climàtic ha finalitzat amb la confecció d'un “full de ruta” de cara a la Conferència de l'ONU que se tindrà lloc del 28 de novembre al 9 de desembre de 2011 a Durban (Sud-àfrica). De l'1 al 7 d'octubre es van reunir a Panamà representants dels 194 estats part en la Convenció de Nacions Unides sobre el canvi climàtic, amb l'objectiu d'acabar els preparatius per a les negociacions per tancar, a Durban, un tractat en l'àmbit mundial que limiti l'emissió de gasos tòxics, fins i tot per part de les potències més contaminants, com la Xina, l'Índia i els Estats Units¹⁸. En el Centre de Convencions d'Atlapa es van dur a terme les reunions del Grup de Treball Especial sobre la Cooperació a llarg termini en el marc de la Convenció, i del Grup de

¹⁷ Disponible a : <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/401/45/PDF/N1140145.pdf?OpenElement>> (consulta 15/10/2011).

¹⁸ *Els documents d'aquesta Conferència poden consultar-se a: Grup de Treball Especial sobre Futurs Compromisos de les parts Annex I al Protocol de Kyoto —Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol (AWG-KP), Sixteenth session (third part), 1-7 October 2011, Panamà City, Panamà (AWG-KP - AWG-KP 16-3):* <http://unfccc.int/meetings/panama_oct_2011/session/6394.php>.

Treball Especial sobre els nous compromisos de les parts de l'annex 1 d'acord amb el Protocol de Kyoto. Els temes centrals han estat els pendents en la Cimera de Cancún relacionats amb un fons de 130 mil milions de dòlars per a la mitigació d'efectes negatius del canvi climàtic, la seva vinculació amb la Conferència de les Parts, i els mecanismes de verificació, entre altres.

El Grup de Treball Especial sobre Futurs Compromisos de les Parts Annex I al Protocol de Kyoto, i el Grup de Treball Especial sobre la Cooperació a Llarg Termini de la Convenció de Nacions Unides sobre Canvi Climàtic, busquen avançar cap a l'acord per reduir emissions contaminants amb vista a un segon període de compromís de reducció d'emissions de carboni dels països desenvolupats part del Protocol de Kyoto, el primer període del qual finalitza el 2012. En efecte, el Protocol de Kyoto de 1997 fineix l'any que ve. En aquest tractat, els Estats Units no és un país signant i tant Rússia com Canadà i el Japó s'han oposat manifestament a subscriure un altre pacte que els obligui a reduir emissions. La UE és l'única entre els emissors més grans de gasos contaminants que ha expressat explícitament el desig de continuar el compromís del Protocol de Kyoto.

No obstant això, els participants en la reunió de Panamà es van mostrar pessimistes a l'hora de precisar si hi ha possibilitats que hi hagi un pacte semblant al Protocol de Kyoto. Els negociadors han subratllat que l'oposició dels Estats Units, junt amb la dels països emergents com Rússia, Brasil i Sud-àfrica complica l'inici d'una nova etapa postKyoto, que suposi un avanç respecte a l'emissió de gasos tòxics a l'atmosfera. Després de set dies de trobades, la Cimera va concloure amb la redacció del "full de ruta" per a les potències mundials de cara a la reunió de Durban. Abans de la Cimera a Durban, tindrà lloc una reunió del G-20, en què se sondejaran les posicions de cada un dels països respecte a l'escalfament global i les accions que cal emprendre des d'aquest punt de vista, els més acèrrims impulsors de les quals són Austràlia i Noruega.

Un altre objectiu d'aquesta reunió va ser avançar sobre acords de cooperació a llarg termini que permetin estabilitzar la temperatura global del planeta. Respecte d'això, es van discutir assumptes com la metodologia per revisar el límit global de la temperatura i els avanços cap aquests límits que es duran a terme entre 2013 i 2015.

Aquesta última Conferència abans de la Conferència de Durban representa una aportació més per facilitar el procés de negociació multilateral a fi d'aconseguir

compromisos globals a la problemàtica del canvi climàtic que afecta el nostre planeta.